

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันในสังคมไทยมีความหลากหลายเกี่ยวกับเรื่องเพศที่เกิดขึ้นจำนวนมาก ซึ่งอาจจะเป็นเรื่องที่ซับซ้อนมากในบริบทของสังคมไทย ในเรื่องเพศสภาพหรือมีการแสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิดของตนเอง จนทำให้เกิดปัญหาในทางกฎหมายมากมาย ด้านโดยปกติแล้วระบบของรัฐ เช่น ในประเทศไทยหรือในหลายๆ ประเทศ เด็กที่เกิดมามีอวัยวะเพศชายจะได้รับการจดทะเบียนการเกิดเป็นเพศชาย และได้รับคำนำหน้าว่าเด็กชาย เด็กที่เกิดมามีอวัยวะเพศหญิงย่อมได้รับคำนำหน้าว่าเด็กหญิง¹ ทั้งนี้เป็นไปตามกฎหมายหรือข้อบัญญัติที่รัฐกำหนดเท่านั้น แต่ในปัจจุบันสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมากทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และวิถีชีวิตของคนในสังคมมีการเปิดกว้างมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าเพศสภาพหรือการแสดงออกทางเพศมีมากกว่าเพศที่ธรรมชาติกำหนด เช่น กลุ่มชายรักชาย หญิงรักหญิง ฯลฯ หรือเรียกกลุ่มความหลากหลายทางเพศว่าคือกลุ่ม LGBTQ² หมายถึง กลุ่มเพศทางเลือกที่ไม่ใช่กลุ่มเพศตามเพศสภาพหรือกลุ่มบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศนั่นเอง ซึ่งโดยปกติแล้วครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่มีขนาดเล็กที่สุด แต่เป็นสถาบันที่มีความสำคัญที่สุด เพราะเป็นหน่วยสังคมแรกที่หล่อหลอมชีวิตของคนในครอบครัวให้การเลี้ยงดูอบรมสั่งสอน ครอบครัวจึงเป็นแหล่งผลิตคนเข้าสู่สังคม สังคมจะดีมาน้อยเพียงใดจะขึ้นอยู่กับครอบครัว เพราะครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่ทำให้การอบรมสั่งสอน หล่อหลอมพฤติกรรม

¹ สกล โสภิตอาชาศักดิ์. (2560). *การรับรองเพศสถานะ ตามกฎหมายในประเทศไทย: การทบทวนกฎหมายและนโยบาย*. หน้า 33.

² อักษรย่อ LGBTQ หมายถึง เลสเบียน เกย์ คนรักสองเพศ คนข้ามเพศ และบุคคลกลุ่มอื่นที่มีเพศวิถีหลากหลาย เช่น คนที่มีเพศกำกวม หรือ เควียร์ แม้ว่าคำว่า “วิถีทางเพศ และ อัตลักษณ์ทางเพศ” จะได้รับการยอมรับในทางกฎหมายและมีความเป็นทางการมากกว่า แต่ LGBTQ ก็ถูกใช้อย่างแพร่หลายในองค์กรสหประชาชาติและองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ รัฐต่างๆ องค์กรนายจ้างและองค์กรลูกจ้างภาคประชาสังคม ตลอดจนในสังคมคนหลากหลายทางเพศ ดังนั้นในงานวิจัยฉบับนี้จะใช้ LGBTQ เพื่อหมายรวมถึงบุคคลใดๆ ที่มีวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศที่หลากหลาย อ้างอิงใน Human Rights Council, Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. Discriminatory laws and practices and acts of violence against individuals based on their sexual orientation and gender identity. para.5

การกระทำ ความคิด ความรู้สึก เรียกโดยรวมว่า ช่วยหล่อหลอมบุคลิกภาพของมนุษย์ สร้างและพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ในสังคม ดังนั้นครอบครัวจึงเป็นรากฐานที่สำคัญอย่างยิ่งของสังคม ซึ่งโดยปกติแล้วครอบครัวมักประกอบไปด้วย สามี ภรรยา และบุตร รวมกันเป็นครอบครัว โดยเริ่มต้นขึ้นเมื่อชายและหญิงได้ทำการสมรสกัน แต่สังคมในปัจจุบันประกอบไปด้วยบุคคลซึ่งมีวิถีทางเพศ (Sexual Orientation) และอัตลักษณ์ทางเพศได้มีการเปิดกว้างมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางสังคม รวมไปถึงการเปิดกว้างหรือมีการยอมรับบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น ทำให้ในปัจจุบันมีคู่รักเพศเดียวกันจำนวนมาก มีการใช้ชีวิตร่วมกันดังครอบครัวทั่วไป แต่ปัญหาที่ประสบก็คือบทบัญญัติทางกฎหมายของไทยยังมิได้รับรองให้บุคคลเหล่านี้สามารถทำการจดทะเบียนสมรสระหว่างบุคคลที่มีเพศเดียวกันได้ จึงเป็นเหตุให้บุคคลเหล่านี้ต้องเสียสิทธิตามกฎหมายหลายประการและไม่ได้รับการคุ้มครองจากรัฐ ในเรื่องสิทธิหน้าที่อันพึงได้รับตามกฎหมาย

มีการเคลื่อนไหวที่สำคัญในประเทศไทย ในการเรียกร้องกฎหมายที่ให้สิทธิความเสมอภาคในการสมรสของบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศ เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ.2555³ นายนที ชีระโรจนพงษ์ อายุ 56 ปี อยู่บ้านเลขที่ 98/200 หมู่ 2 ตำบลทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ พร้อมกับแฟนหนุ่ม ชื่อนายอรรถพล จันทวิ อายุ 38 ปี อยู่บ้านเลขที่ 69 หมู่ 4 ตำบลแม่สา อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งทั้งสองได้เดินทางมาที่ว่าการอำเภอเมืองเชียงใหม่ เพื่อไปยื่นขอจดทะเบียนสมรสกับนายดำรง ทิพย์เดช ตำแหน่งปลัดอำเภอ หัวหน้างานทะเบียนและบัตร แจ้งความประสงค์ต่อนายทะเบียน เพื่อขอจดทะเบียนสมรสโดยให้เหตุผลว่าตนและนายอรรถพล เป็นคู่ชีวิตแบบชายรักชาย ได้อยู่กินครองรักด้วยกันมานานกว่า 19 ปี แต่นายทะเบียนได้ปฏิเสธการจดทะเบียนสมรสให้กับทั้งสอง โดยได้ชี้แจงว่า ก่อนที่คู่รักที่จะมาจดทะเบียนสมรสกันนั้น ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ครอบครัวลักษณะ 1 การสมรสและการหมั้น ซึ่งจากการตรวจดูหลักฐานของนายนทีและคู่รักที่นำมาขึ้นนั้น ขัดต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448⁴ และข้อกฎหมายตาม มาตรา 1458⁵ ซึ่งข้อกฎหมายได้ระบุอย่างชัดเจนว่าการที่นายทะเบียนจะรับจดทะเบียนสมรสได้นั้น ต้องเป็นชายกับหญิงเท่านั้น เมื่อกฎหมาย

³ ไทยรัฐออนไลน์. (2555). *เกย์ที่ฝันสลาย คงหนุ่มจดทะเบียนถูกปฏิเสธ*. หน้า 1.

⁴ มาตรา 1448 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว แต่ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้.

⁵ มาตรา 1458 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายหญิงยินยอมเป็นสามีภริยากันและต้องแสดงการยินยอมนั้นให้ปรากฏโดยเปิดเผยต่อหน้านายทะเบียนและให้นายทะเบียนบันทึกความยินยอมนั้นไว้ด้วย.

ไม่มีร่องรับให้ชายและชายสามารถจดทะเบียนสมรสกันได้ นายทะเบียนจึงไม่สามารถรับจดทะเบียนสมรสให้ได้ โดยคู่รักดังกล่าวที่มาจดทะเบียนสมรสนั้น เห็นว่าการปฏิเสธการจดทะเบียนสมรสจากนายทะเบียน เป็นการละเมิดสิทธิของตน ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในการจัดตั้งครอบครัว โดยอ้างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในมาตรา 30⁶ บุคคลย่อมเสมอภาคในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันหญิงและชายมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล สังกศ มูลฐานะทางเศรษฐกิจ ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้ คู่รักของตนซึ่งถือว่าเป็นชายรักชาย ก็สามารถจะใช้สิทธิความเสมอภาคได้ และยังมีคู่รักหลากหลายทางเพศอีกจำนวนมากเดินทางหน้าเรียกร้องสิทธิในการจดทะเบียนสมรสในเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติรับรองในเรื่องความเสมอภาค และหลักการห้ามเลือกปฏิบัติและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ก็ได้ยืนยันบัญญัติไว้ชัดเจนในหลักการห้ามการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งเพศไว้ด้วยเช่นเดียวกันซึ่งบุคคลย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในฐานะเป็นมนุษย์และเป็นพลเมืองของรัฐ โดยให้การคุ้มครองไว้ตามหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักการห้ามเลือกปฏิบัติ หลักการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวมาปรับใช้เพื่อให้ความคุ้มครองแก่ความหลากหลายในวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศของกลุ่มบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศเป็นสำคัญ ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอภาค ซึ่งถือได้ว่าบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศ ที่ได้ใช้ชีวิตร่วมกันตั้งครอบครัวทั่วไป และต้องการทำการสมรสเพื่อให้เกิดสิทธิ หน้าที่เช่นเดียวกับคู่สมรสต่างเพศ แต่ปัจจุบัน ไม่มีกฎหมายรองรับสิทธิและหน้าที่ในการเป็นคู่ชีวิตของบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศกลุ่มดังกล่าว ซึ่งถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมและขัดต่อหลักการที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ ตลอดจนหลักการสิทธิมนุษยชนสากล ตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี แสดงให้เห็นว่าบุคคลกลุ่มนี้ยังต้องเผชิญกับการปฏิบัติที่แตกต่างจากคนส่วนใหญ่ในสังคม อันเป็นผลมาจากข้อกฎหมายและระเบียบกฎเกณฑ์ของสถาบันต่าง ๆ

ปัจจุบันประเทศไทย ยังไม่มีกฎหมายรับรองการสมรสของบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศ และยังไม่มีความหมายที่รองรับการใช้ชีวิตคู่ของกลุ่มบุคคลดังกล่าวฯ รวมไปถึงบทบัญญัติ

⁶ มาตรา 30 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448 บัญญัติไว้ชัดเจนว่าการสมรสนั้นต้องเป็นชายกับหญิงเท่านั้น ส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆ ด้านกฎหมายมากมาย เช่น การใช้สิทธิแทนคู่สมรส การรับรองสิทธิหากคู่สมรสเสียชีวิต รวมไปถึงการรับบุตรบุญธรรม ทำให้บุคคลเหล่านี้ต้องสูญเสียสิทธิประโยชน์ต่างๆ จากการอยู่กินร่วมกัน ปัญหาต่างๆ ด้านสิทธิความไม่เท่าเทียมของประชากรเพศทางเลือก ที่ทางภาครัฐควรหาแนวทางเพื่อตอบสนองการดูแลประชากรอย่างครอบคลุม ซึ่งในหลายๆ ประเทศได้มีการเปิดโอกาสและได้มีการบัญญัติกฎหมายเพื่อรับรองการสมรสสำหรับบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศหรืออนุญาตให้คู่รักเพศเดียวกันสามารถทำการสมรสกันได้ อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ปัจจุบันมีประเทศที่อนุญาตให้คู่รักเพศเดียวกันจดทะเบียนสมรสกันได้ ถูกต้องตามกฎหมายทั้งหมด 20 ประเทศ⁷ เรียงตามลำดับก่อนหลัง ได้แก่ ประเทศเนเธอร์แลนด์ ค.ศ.2001 (พ.ศ.2544) เบลเยียม ค.ศ.2003 (พ.ศ.2546) สเปน ค.ศ.2005 (พ.ศ.2548) แคนาดา ค.ศ.2005 (พ.ศ.2548) แอฟริกาใต้ ค.ศ.2006 (พ.ศ.2549) นอร์เวย์ ค.ศ.2009 (พ.ศ.2552) สวีเดน ค.ศ.2009 (พ.ศ.2552) โปรตุเกส ค.ศ.2010 (พ.ศ.2553) ไอซ์แลนด์ ค.ศ.2010 (พ.ศ.2553) อาร์เจนตินา ค.ศ.2010 (พ.ศ.2553) เดนมาร์ก ค.ศ.2012 (พ.ศ.2555) อูรุกวัย ค.ศ.2013 (พ.ศ.2556) นิวซีแลนด์ ค.ศ.2013 (พ.ศ.2556) ฝรั่งเศส ค.ศ.2013 (พ.ศ.2556) อังกฤษ ค.ศ.2014 (พ.ศ.2557) สาธารณรัฐไอซ์แลนด์ ค.ศ.2015 (พ.ศ.2558) สหรัฐอเมริกา ค.ศ.2015 (พ.ศ.2558) สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ค.ศ.2017 (พ.ศ.2560) ออสเตรเลีย ค.ศ.2017 (พ.ศ.2560) และสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ค.ศ.2019 (พ.ศ.2562) ซึ่งผู้วิจัยจะได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศราชอาณาจักร สวีเดนและสาธารณรัฐจีน(ไต้หวัน) เนื่องจากเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) เช่นเดียวกับประเทศไทย โดยประเทศดังกล่าวที่เลือกศึกษามีการบัญญัติกฎหมายให้มีการรับรองความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีเพศวิถีแบบรักร่วมเพศให้สามารถทำการจดทะเบียนสมรส และใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในลักษณะสามีภรรยาเช่นเดียวกับบุคคลต่างเพศที่เป็นชายจริงและหญิงแท้ โดยยึดหลักการและเหตุผลที่ว่ารัฐควรมีหน้าที่ที่จะต้องคุ้มครองและรับรองสิทธิให้แก่คนชาติของรัฐ โดยเสมอภาคกันและจะต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลด้วยเหตุผลเรื่องเชื้อชาติ สีผิว ภาษา เพศ ความพิการ อายุ ศาสนาและความเชื่อ ตลอดจนรสนิยมทางเพศของบุคคลก็เช่นกัน ที่ไม่สมควรที่จะนำมาเป็นเหตุในการเลือกปฏิบัติ และมีรูปแบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้สิทธิความเสมอภาคในการสมรสแก่บุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศหลายรูปแบบและมีการต่อสู้เพื่อแก้ไขกฎหมายที่ยาวนาน อาทิ กฎหมายรับรองการใช้ชีวิตคู่ กฎหมายการจดทะเบียนคู่ชีวิต และ

⁷ ไพโรจน์ กัมพูสิริ. (2563). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ครอบครัว* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 103.

กฎหมายที่ให้ความเสมอภาคในการสมรส ซึ่งในประเทศไทยได้เริ่มมีการผลักดันร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. (ฉบับกรมคุ้มครองสิทธิฯ กระทรวงยุติธรรม) ขึ้นเพื่อให้กลุ่มบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศได้รับความคุ้มครองอย่างเป็นธรรมเท่าเทียมไม่ถูกเลือกปฏิบัติเป็นการรับรองสิทธิในการก่อตั้งครอบครัวของคู่รักที่มีเพศเดียวกันให้เป็นคู่ชีวิตทำให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมของคนทุกเพศ

เมื่อพิจารณาจากสถานะทางกฎหมายของกลุ่มบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทยดังที่ได้กล่าวมานี้ ประเทศไทยจึงควรที่ต้องทำการศึกษา ทบทวนกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศในการบัญญัติรับรองบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศให้ครอบคลุมหรือมีการแก้ไข ปรับปรุง บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448 ซึ่งระบุให้การสมรสที่เกิดขึ้นระหว่างชายและหญิงได้เท่านั้น โดยที่คู่รักเพศเดียวกันไม่สามารถทำการสมรสกัน ชัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญที่บัญญัติให้การรับรองคุ้มครองสิทธิความเสมอภาคไว้หรือไม่ เนื่องจากการเลือกปฏิบัติ ชัดต่อหลักเสรีภาพ หลักความเสมอภาค และไม่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ทำให้คู่รักเพศเดียวกันและคู่รัก LGBTQ ไม่สามารถจดทะเบียนสมรสกันได้ หรือการบัญญัติกฎหมายพิเศษ เพื่อให้บุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศสามารถจดทะเบียนสมรสกันได้ โดยผู้วิจัยจะดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศที่มีกฎหมายหรือยอมรับให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวฯ สามารถทำการสมรสกันได้ เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ได้ให้การคุ้มครองประชาชนพลเมืองโดยการไม่เลือกปฏิบัติระหว่างเพศ ซึ่งเมื่อพิจารณาสภาพสังคมในปัจจุบัน รวมถึงประเด็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ประเทศไทยควรมีการพิจารณาถึงความต้องการของกลุ่มบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศ เกี่ยวกับสิทธิในการก่อตั้งครอบครัว โดยให้สิทธิในการจดทะเบียนสมรสหรือจดทะเบียนความสัมพันธ์กับบุคคลที่ตนต้องการผูกพันด้วย อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางเพศและเพื่อขจัดปัญหาอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตตามเพศวิถีของบุคคลหรือเพศสภาพของบุคคลให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป กับทั้งยังสอดคล้องกับหลักการแห่งสิทธิมนุษยชนตามที่รัฐธรรมนูญได้ให้การรับรองและความคุ้มครองไว้

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาเกี่ยวกับการไม่มีบทบัญญัติกฎหมายของการใช้ชีวิตคู่ของกลุ่มบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการคุ้มครองบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศ และกฎหมายต่างประเทศในประเด็นวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายของประเทศไทยและกฎหมายต่างประเทศ เกี่ยวกับเงื่อนไขการสมรสของกลุ่มบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศ
4. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการการไม่มีบทบัญญัติในการสมรสของกลุ่มบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศ
5. เพื่อเสนอแนะเกี่ยวกับการบัญญัติกฎหมายพิเศษ หรือการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ในเรื่องการสมรสของบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศ ให้สอดคล้องตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในเรื่องการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลทุกคนตามหลักสากล

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติไว้ชัดเจนในการรับรองสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคเฉพาะเพศชายและเพศหญิงเท่านั้น ควรให้มีการบัญญัติเพิ่มเติม คำว่า “บุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศ” หรือ คำว่า “บุคคลที่แสดงออกต่างจากเพศโดยกำเนิด” ไว้โดยตรงในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและมีการบัญญัติกฎหมายพิเศษเพิ่มเติมให้บุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศสามารถทำการสมรสกันได้หรือจดทะเบียนความสัมพันธ์กันได้ รวมไปถึงการบัญญัติกฎหมายพิเศษ เช่น ร่างพระราชบัญญัติชีวิตคู่ พุทธศักราช ให้มีกฎหมายสำหรับการใช้ชีวิตครอบครัวกับบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศ เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการปกป้องสิทธิมนุษยชนให้เกิดความยุติธรรมและเกิดความเท่าเทียมระหว่างเพศ ในฐานะพลเมืองของชาติ ที่ได้รับการรับรองคุ้มครองภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน

1.4 วิธีการดำเนินการศึกษา

การวิจัยแบบเอกสารเชิงคุณภาพ (Documentary Research) โดยการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารทางกฎหมาย เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายครอบครัว บทความทางกฎหมายของไทยและต่างประเทศ รวมทั้งบทความในเอกสารข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ สิ่งตีพิมพ์ต่างๆ คำพิพากษาที่เกี่ยวข้องตลอดจนศึกษาปัญหาในทางปฏิบัติจากหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงทำการเปรียบเทียบวิเคราะห์กับต่างประเทศ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์หรือเป็นแนวทางในการกำหนดการสมรสของกลุ่มบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย เพื่อให้สอดคล้องตามหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักการห้ามเลือกปฏิบัติ ที่ได้มีการรับรองไว้ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

1.5 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาสาระนั้นฉบับนี้ มุ่งเน้นศึกษาการสมรสของบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศให้สอดคล้องตามหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หลักเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักการห้ามเลือกปฏิบัติ ซึ่งได้มีการรับรองไว้ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เปรียบเทียบต่างประเทศในระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) เช่นเดียวกับระบบกฎหมายของประเทศไทย ที่มีการยอมรับให้บุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศทำการสมรสกันได้และมีกฎหมายมารองรับสิทธิ หน้าที่ตามกฎหมายกับกลุ่มบุคคลดังกล่าว นำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงหรือบัญญัติกฎหมายของประเทศไทยในอนาคต

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบประวัติความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาเกี่ยวกับการสมรสของกลุ่มบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศทางเพศ
2. เพื่อให้ทราบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการคุ้มครองบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศ และกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในประเด็นวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ
3. เพื่อให้ทราบกฎหมายของประเทศไทยและกฎหมายต่างประเทศ เกี่ยวกับเงื่อนไขการสมรสของกลุ่มบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศ

4. เพื่อให้ทราบการเสนอแนะหรือแก้ไขบทบัญญัติทางกฎหมายหรือเสนอกฎหมายใหม่ในเรื่องการสมรสของกลุ่มบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศให้สอดคล้องตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในเรื่องการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลทุกคนตามหลักสากล อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาลูกข่ายให้กับกลุ่มบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย ต่อไป

1.7 บทนิยามศัพท์เพิ่มเติม

LGBTQ เป็นคำที่หมายถึงกลุ่มบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศ ดังนี้⁸

Lesbian เลสเบียน หรือว่าผู้หญิงที่ชอบผู้หญิงด้วยกัน

Gay เกย์ คือ ผู้ชายที่ชอบผู้ชาย หรือ กลุ่มคนที่ชอบเพศเดียวกัน (homosexual)

Bisexual คนที่ชอบทั้งผู้ชายและผู้หญิง

Transgender คนข้ามเพศ คือผู้หญิงที่มีจิตใจเป็นผู้ชาย ผู้ชายที่มีจิตใจเป็นผู้หญิง เรียกสั้นๆ ว่าทรานส์

Queer เควียร์เป็นการเรียกกว้างๆ หมายถึง กลุ่มคนที่ไม่ได้มีเพศตามขนบสังคมทั่วไป โดยไม่ได้จำกัดในเรื่องเพศ และความรัก ไม่จำกัดกรอบ

⁸ บุญกร สุริยสาร. (2557). *อัตลักษณ์และวิถีทางเพศในประเทศไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: องค์การแรงงานระหว่างประเทศ. หน้า 20.